

Brüssel, 26.10.2022
COM(2022) 514 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kliimaneutraalsusele ülemineku kiirendamine Euroopa julgeoleku ja jõukuse huvides

ELi kliimameetmete 2022. aasta aruanne

{SWD(2022) 343 final}

1 HEITESUUNDUMUSED, POLIITIKAMEETMED JA SAAVUTUSED

KASVUHOONEGAASIDE HEIDE JA ELI RAHVUSVAHELISED KOHUSTUSED

Valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) viimased aruanded¹ kinnitavad, et Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas selleks, et hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C ja püüda piirata seda 1,5 °C-ga, tuleb võtta muutusi esilekutsuvaid ülemaailmseid meetmeid. Ülemaailmse kasvuhoonegaaside heite kõrgeim tase peab jääma aastatesse 2020–2025 ning seejärel alanema 2030. aastaks sedavõrd, et see on umbes 43 % madalam 2019. aasta tasemest, et ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus ei ületaks selle sajandi lõpuks 1,5 °C. Praeguse poliitika² rakendamisega ei liigu maailm Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärgi saavutamise poole. Kõigi nende uute lubaduste täitmine, mille riigid andsid Glasgow's ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul (COP26), parandaks meie väljavaateid, kuid sellest ei piisa³.

2021. aastal saavutas ülemaailmne heide taas pandeemiaeelse taseme. Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) esialgsetest andmetest⁴ on näha, et 2021. aastal, mil maailma majandus taastus pandeemiast, suurenes ülemaailmne kasvuhoonegaaside heide 4,2 %, kasvades 52,9 miljardi CO₂ ekvivalenttonnini ehk tasemele, mis ületab veidi 2019. aasta taset. Energiasektori heide ja muu tööstuslike põletusprotsesside põhjustatud heide ületas pandeemiaeelse taset (vastavalt +1,3 % ja +2,1 % võrreldes 2019. aastaga), muu hulgas põlevkivi kasutamise suurenemise tõttu,⁵ samal ajal kui transpordi ja hoonete põhjustatud heide tase jäi sellest allapoole (vastavalt –5,2 % ja –3,7 %). Viimasel aastal oleme taas näha saanud kliima soojenemise laastavat mõju, mis annab kaalu juurde teadlaste hoiatustele.

Globaalse soojenemise piiramiseks peavad kõik riigid ja sektorid võtma enneolematuid meetmeid. Selleks, et saavutada 2050. aastaks netonullheide,⁶ peame vähendama kiiresti, põhjalikult ja püsivalt kasvuhoonegaaside heidet ning samal ajal suurendama planeedi suutlikkust siduda süsinikku, kasutades looduspõhiseid lahendusi ja süsiniku sidumise tehnoloogiat. IPCC järeldused tugevdavad ELi kindlat tahet saada 2050. aastaks kliimanetraalseks ja saavutada vastupanuvõime kliimamuutuste suhtes – põhieesmärgid, mis on sätestatud nüüd ka Euroopa kliimamääruses.

EL ja selle liikmesriigid on võtnud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel kogu majandust hõlmava ühise eesmärgi vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2020. aastaks 1990. aasta tasemega

¹ IPCC avaldas 2021. ja 2022. aastal kolme tööühma IPCC kuuenda hindamisaruande jaoks koostatud aruanded: 2021. aasta augustis aruande reaalteadusliku aluse kohta (1. tööühm), 2022. aasta veebruaris aruande mõju, kohanemise ja haavatavuse kohta (2. tööühm) ning 2022. aasta aprillis aruande kliimamuutuste leevendamise kohta (3. tööühm).

² Vt IPCC 3. tööühma 2022. aasta aruanne kliimamuutuste leevendamise kohta, kus on antud ülevaade leevendamise alastest jõupingutustest, mis olid tehtud 2020. aasta lõpuks kooskõlas riikide poliitikaga.

³ Uusimad teaduslikud analüüsid osutavad sellele, et Euroopa maismaa-aladel tõuseb temperatuur kogu sajandi vältel edasi kiiremini kui ülemaailmne keskmine (Euroopa Keskkonnaamet (EEA): [maailma ja Euroopa temperatuurid](#)).

⁴ https://edgar.jrc.ec.europa.eu/dataset_ghg70.

⁵ <https://www.iea.org/news/global-co2-emissions-rebounded-to-their-highest-level-in-history-in-2021>.

⁶ Netonullheide tähendab inimtekkelise kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumise vahelise tasakaalu saavutamist, nii et kõik atmosfääri sattuvad kasvuhoonegaaside heitkogused tasakaalustatakse heite sidumisega inimtegevuse läbi, mille tulemuseks on netonullheide.

võrreldes 20 % (Cancuni kohustus). Nagu on näha ELi 2022. aasta kasvuhoonegaaside inventuuriandmetest,⁷ on EL selle eesmärgi tublisti ületanud, nii et liikmesriigid ja Ühendkuningriik on täitnud raamkonventsiooni alusel võetud heite vähendamise kohustuse⁸. Kasvuhoonegaaside koguheidet, mis ei hõlma maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest (LULUCF) tulenevat heidet, kuid hõlmab rahvusvahelise lennunduse põhjustatud heidet, kahanes 27 ELi liikmesriigis (EL 27) ja Ühendkuningriigis 1990. aastaga võrreldes 34 % (Ühendkuningriiki arvesse võtmata 32 %). See tähendab, et heide vähenes 2020. aastaks 1,94 miljardi CO₂ ekvivalenttonni võrra (Ühendkuningriiki arvesse võtmata 1,55 miljardi CO₂ ekvivalenttonni võrra)⁹. EL ja selle liikmesriigid saavutasid ühiselt oma eesmärgi, rakendades ELi 2020. aasta kliima- ja energiapaketti.

Paraku näitavad esialgsed andmed, et liidusisene kasvuhoonegaaside heide (ei hõlma rahvusvahelist lennundust) suurenes 2020. aasta pandeemiaaegse erakordselt madala tasemega võrreldes 2021. aastal 4,8 %, jäädes siiski allapoole 2019. aasta taset (−4,0 %)¹⁰. Paiksete kätiste heitkogused, mis on hõlmatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga (HKS), suurenesid 6,6 % ja HKSiga hõlmamata heitkogused suurenesid 3,5 %, mille põhjustas taastumine pandeemiast. Kõigi peamiste sektorite ja gaaside puhul (v.a hooned) eeldatakse, et heide jääb allapoole pandeemiaeelset taset ehk jätkub viimase 30 aasta üldine langustrend (joonis 1). 2021. aasta esialgsed andmed heite sidumise kohta LULUCFi sektoris ei näita paraku, et hiljutine muret tekitav sidumise vähenemine oleks võtnud vastupidise suuna. Enneolematu gaasihindade tõus alates 2021. aasta teisest poolest on avaldanud selget mõju elektri tootmisel tekkivale heitele seoses ajutise üleminekuga gaasilt kivisöele (tekstikast 1).

Joonis 1. EL 27 liidusisene kasvuhoonegaaside heide sektorite kaupa (2019–2021)¹¹

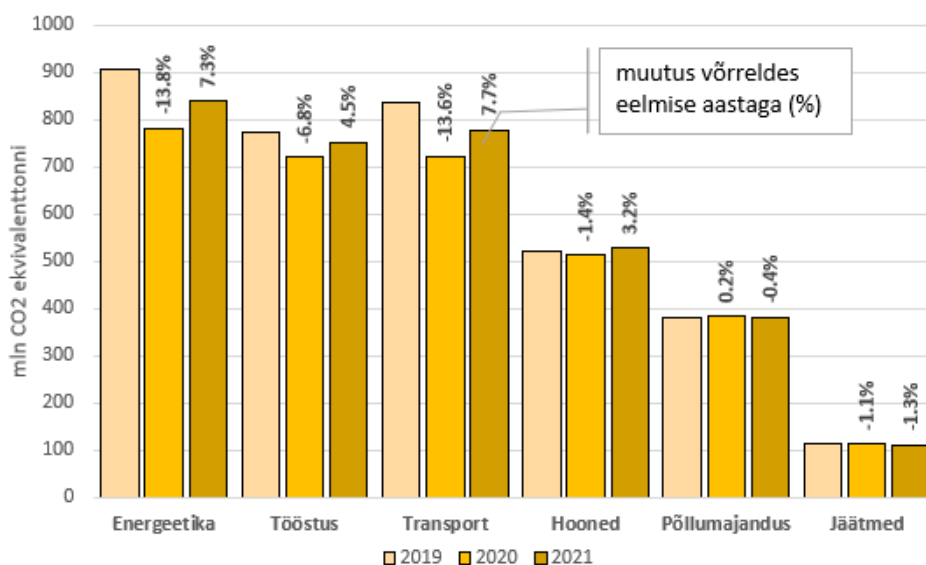
⁷ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf.

⁸ Ühendkuningriik taotles koos 27 liikmesriigiga ELi 2020. aasta ühist eesmärki.

⁹ Andmed kasvuhoonegaaside heite ja sidumise kohta aastatel 1990–2020 põhinevad ühtse aruandlusvormi tabelitel, mille ELi liikmesriigid esitasid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile 27. maiks 2022 määruse (EL) nr 525/2013 kohase inventuuriandmete esitamise raames. Näitajad võivad muutuda, kui hilisema läbivaatamise tõttu andmed uuesti esitatakse.

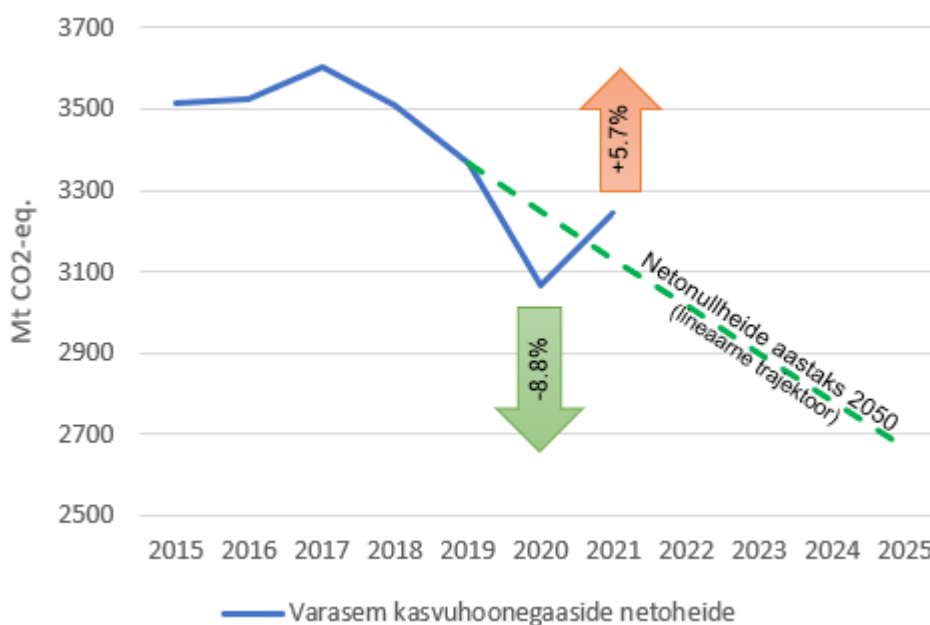
¹⁰ Kasvuhoonegaaside netoheidet kajastavad 2021. aasta näitajad põhinevad määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatud kasvuhoonegaaside ligikaudsetel inventuuriandmetel.

¹¹ EEA: 2022. aasta kasvuhoonegaaside inventuuriandmed ja 2021. aasta ELi kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed liikmesriikide esitatud teabe põhjal. Märkused: 1) energeetikasektor hõlmab elektri ja sooja tootmist ning nafta rafineerimist; 2) tööstussektor hõlmab kütuste põletamist tootmis- ja ehitussektoris ning tööstuslikest protsessidest ja toodete kasutamisest tulenevat heidet; 3) hoonesektor hõlmab heidet, mida tekitab energia kasutamine elamutes ja teenindushoonetes ning põllumajandus- ja kalandussektoris.

Majanduse kasvuhoonegaaside heitemahukus – heite ja SKP suhe – vähenes 2020. aastaga võrreldes 6,1 CO₂ ekvivalentgrammi euro kohta. Liidusisene netoheide (sh LULUCFi sektori heide) jäi 2021. aastal 30 % allapoole 1990. aasta taset, mis on laias laastus kooskõlas trajektooriga, mida mööda liikudes saavutatakse 2030. aastaks ELi eesmärk vähendada heidet 55 %. Heite kahandamise tempot tuleb siiski oluliselt kiirendada (joonis 2). Euroopa Komisjon esitas 2021. aastal ettepanekute paketi, millega kohandada poliitikameetmeid, nii et nende abil oleks võimalik saavutada ELi ajakohastatud kliimaeesmärgid.

Joonis 2. EL 27 liidusisene kasvuhoonegaaside netoheide (sh LULUCF)¹²

¹² Aluseks 2022. aasta kasvuhoonegaaside inventuuriandmed ja 2021. aasta ELi kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed, mis põhinevad liikmesriikide esitatud teabel (v.a rahvusvahelise transpordi kütused). 2050. aastaks netonullheite saavutamise lineaarne trajektoori on kooskõlas ELi eesmärgiga vähendada 2030. aastaks heidet 55 %.

Lennuettevõtjate tekitatud tõendatud heitkoguste maht oli 2021. aastal ELis 26,87 miljonit CO₂ ekvivalenttonni ehk 8,7 % suurem kui 2020. aastal teatatud 24,71 miljonit CO₂ ekvivalenttonni, kuid siiski 61 % väiksem kui pandeemiaeelne 2019. aasta 68,2 miljonit CO₂ ekvivalenttonni. Alates 2021. aastast ei hõlma ELi HKS enam lende Ühendkuningriigist. Ilma nendeta suurenesid lennunduse HKSiga hõlmatud heitkogused 2020. aastaga võrreldes umbes 30 % ja vähenesid 2019. aastaga võrreldes 50 %¹³.

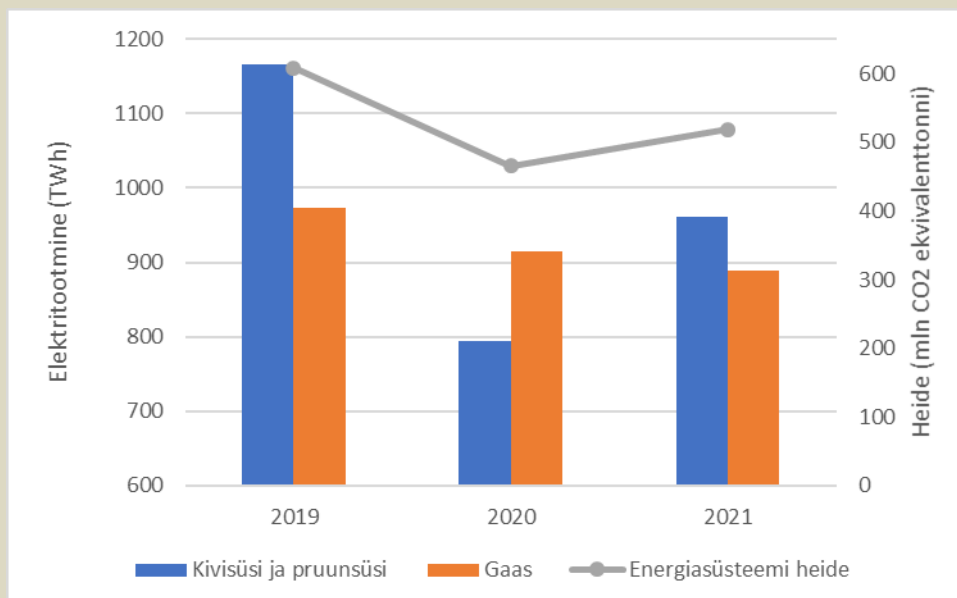
Oluline CO₂ heite tekitaja on meretransport, mis annab 3–4 % CO₂ koguheitest ELis. 2021. aastal teatasid laevandusettevõtjad ELiga seotud transporditegevuse põhjustatud heite vähenemisest võrreldes pandeemiaeelsete aastatega, mille põhjus oli Ühendkuningriigi lahkumine EList.

Tekstikast 1. 2021. aastal toimunud gaasihindade tõusu mõju kasvuhoonegaaside heitele

2021. aastal saavutas gaasi keskmine hulgimüügihind rekordilise taseme 49 eurot/MWh (megavatt-tund), kerkides mõnel päeval lausa tasemele 183 eurot/MWh. Võrdlusena olgu öeldud, et aastatel 2010–2019 jäid gaasihinnad vahemikku 15–25 eurot/MWh ning tõusid kiiresti sarnasele tasemele ka pärast erakordset madalat hinda 3–4 eurot/MWh 2020. aasta mais. Järsu hinnatõusu põhjustas mitme asjaolu kokkulangemine: külm ilm aasta alguses, ELi hoidlate tavapärasest madalam täituvuse tase, vähene tuule- ja päikeseenergia kättesaadavus suvel ning üha süvenevad geopoliitilised pinged ELi piiridel. Kõrgete gaasihindade tõttu mindi ELi energiasüsteemis ulatuslikult üle gaasilt kivisöele ja pruunsöele, suurendades kivisütt ja pruunsütt kasutavate elektrijaamade töötundi arvu gaasiküttl elektrijaamade arvelt. Võrreldes 2020. aastaga suurenes kivisöel ja pruunsöel põhinev elektritootmine 68 TWh, mis moodustas üle poole tootmise kogukasvust (+118 TWh),^(a) samal ajal kui gaasipõhine elektritootmine vähenes (–16 TWh). Ülejäänud tootmise kasvu (+65 TWh) taga olid taastuvad energiaallikad ja tuumaenergia, ehkki maismaa tuulenergia tootmine vähenes.

Seoses üleminekuga gaasilt kivisöele ja pruunsöele ületas energiasüsteemi CO₂ heite 2021. aastal 2020. aasta taset (+8,3 %). Sellegipoolest oli CO₂ heite selles sektoris 2021. aastal 7,3 % väiksem kui 2019. aastal^(b) (joonis 3) kooskõlas ELi energiasüsteemi CO₂ heite pikaajalise järkjärgulise vähenemisega^(c).

Joonis 3. Kivisöe-, pruunsöe- ja gaasipõhine elektritootmine ning energiasüsteemi CO₂ heide aastatel 2019–2021^(d)

¹³ Kaks kolmandikku lennunduse mõjust kliimale on seotud muu kui CO₂ heitega; kaasseadusandjad hakkasid käsitlema asjaomaseid heitkoguseid paketi „Eesmärk 55“ arutelude raames, et neid lühiajalisi saasteaineid jälgida ja vähendada nende mõju.

2022. aastal püsisid gaasihinnad tavapärastult kõrged. Äärmiselt suurt ebakindlust hindade osas süvendas Venemaa sissetung Ukrainasse. Käesoleva aruande koostamise ajal ei ole ette näha, et hinda langeks turul varasema tasemeni.

Paketiga „Eesmärk 55“ ja kavaga „REPowerEU“^(e) püütakse vähendada ELi sõltuvust fossiilkütuste impordist ja saavutada 2030. aasta kliimaeesmärk, kiirendades taastuvenergia kasutuselevõttu, mitmekesistades tarneid ja suurendades märkimisväärselt energiatõhusust. Tarnete mitmekesistamiseks investeringuid tehes tuleks vältida tulevikus varade kasutuskõlbmatuks muutumist.

^(a) Euroopa Komisjoni kvartaliaruanne elektrituru kohta, 14. köide (hõlmab 2021. aasta neljandat kvartalit), joonis 18.

^(b) https://ec.europa.eu/clima/news-your-voice/news/emissions-trading-greenhouse-gas-emissions-73-2021-compared-2020-04-25_en.

^(c) Heitesuundumused ELi 27 liikmesriigis IPCC sektoris 1.A.1.a – riiklik elektri- ja soojatootmine, Euroopa Keskkonnaameti andmed kasvuhoonegaaside kohta: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>.

^(d) 2019.–2020. aasta puhul on CO₂ heite kogus esitatud IPCC sektori 1.A.1.a andmete põhjal. 2021. aasta kogus on ekstrapoleeritud, eeldades sama suundumust, mida täheldati vastavates sektorites Euroopa Liidu tehingulogi heitkoguste puhul.

^(e) COM(2022) 230 final.

ELIS KLIIMAMEETMETE VALDKONNAS TEHTUD EDUSAMMUD

EL on teinud suuri edusamme, rakendades **Euroopa rohelist kokkulepet** – kaasava roheülemineku tegevuskava.

Euroopa kliimamääruses,¹⁴ mis kehtib alates 2021. aasta juulist, on sätestatud ELi eesmärgid saada 2050. aastaks kliimanetraalseks ja vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet võrreldes 1990. aastaga vähemalt 55 %, mis on kohustus, mille EL ja selle liikmesriigid võtsid Pariisi kokkuleppe alusel.

2021. aastal esitas komisjon **kliima- ja energeetikaalaste õigusaktide paketi**, tagamaks, et ELi poliitikaraamistik sobib ELi kõrgema 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamiseks. Euroopa Parlament ja nõukogu peavad praegu nende ettepanekute üle läbirääkimisi. Sel aastal on tehtud edusamme muude Euroopa kliimamääruse sätete osas. 2022. aastal nimetati ametisse **kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu** liikmed, et anda sõltumatut teaduslikku nõu ELi meetmete ja kliimaeesmärkide kohta. Komisjon võttis vastu **kliimakindluse tagamise suunised**¹⁵ ja ajakohastas oma **parema õigusloome vahendeid**,¹⁶ kandmaks hoolt selle eest, et selle hindamisel, kas kavandatavad meetmed on kooskõlas kliimanetraalsuse eesmärgiga ja edendavad kohanemist, rakendatakse sama lähenemisviisi, nagu on ette nähtud kliimamääruses.

Üleminek kliimanetraalsusele ja kliimamuutustele vastupanu võime saavutamine nõuab suuri investeringuid.

Liikmesriigi esitasid 2021. aastal oma **taaste- ja vastupidavuskavad**, et pärast pandeemiat oma majandus taas üles ehitada. 2022. aasta septembri keskpaigaks vastu võetud 26 kavas on 40 %

¹⁴ Määrus (EL) 2021/1119 (Euroopa kliimamäärus), ELT L 243, 9.7.2021, lk 1.

¹⁵ Komisjoni teatis „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027“ (2021/C 373/01, ELT C 373, 16.9.2021, lk 1), millega rakendatakse Euroopa kliimamääruse artikli 5 lõiget 5.

¹⁶ Komisjoni teatis „Parem õigusloome: ühendatud jõududega parema õigusloome poole“, parema õigusloome suunised ja 2021. aasta novembris avaldatud parema õigusloome vahendid.

kavandatud kogukulutustest eraldatud kliimaga seotud investeeringute jaoks, millega ületatakse taaste- ja vastupidavusraha määruses sätestatud 37 % kohustus (vt 6. jagu)¹⁷.

2022. aasta mais esitas komisjon **kava „REPowerEU“**¹⁸ vastusena häiretele energiaturul, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse. Selles kavas esitatud hinnangu kohaselt peab EL tegema praegusest hetkest kuni 2027. aastani 210 miljardi euro väärtuses lisainvesteeringuid energiatohususse, energiataristusse ja taastuvenergiasse, et vähendada fossiilkütuste kasutamist ELis ja Venemaa gaasi impordi kahe kolmandiku võrra. Kava sisaldab meetmeid, mille abil vähendada heidet ning tarbijate ja tööstuse energiakulusid, sealhulgas ettepanekut suurendada 2030. aasta energiatohususe eesmärki 13 %ni ning ettepanekut suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu ELi energiatarbimises 22,1 %-lt 2020. aastal 45 %-le 2030. aastal, millega ületatakse ettepanekus „Eesmärk 55“ sätestatud 40 % eesmärk¹⁹. ELil oleks võimalik säästa Venemaa fossiilkütuste impordilt aastas peaaegu 100 miljardit eurot.

Taaste- ja vastupidavusraha seni kasutamata 225 miljardit eurot on kättesaadav REPowerEU meetmete jaoks. Kavas on ette nähtud ELi HKS-i turustabiilsusreservi saastekvootide müügist saadava täiendava 20 miljardi euro eraldamine toetustena, et suurendada taaste- ja vastupidavusraha eraldatavaid rahalisi vahendeid. Samuti saaksid liikmesriigid suunata teatavad ELi rahalised vahendid ümber REPowerEU eesmärkidele. Kliimaprojektidesse suunatakse rohkem raha kui kunagi varem. Kliimameetmetele on eraldatud vähemalt 30 % ELi 2021.–2027. aasta eelarvest – suurem osa kui kunagi varem – ja taasteraha „NextGenerationEU“ eelarvest (2014.–2020. aastal 20 %) (vt 6. jagu).

Juulis võttis komisjon vastu teatise „Säästame gaasi turvalise talve nimel“,²⁰ mis sisaldab gaasinõudluse vähendamise kava, ning ettepaneku võtta vastu määrus gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmete kohta²¹. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et vähendada oma energiatarbimist.

Komisjon esitas sel aastal säästva ja aruka liikuvuse strateegia alusel **ELi uue linnalise liikumiskeskonna raamistiku** ja tegevuskava, et suurendada pikamaa ja piiriülest raudteeliiklust, muutes rongisõidu reisijatele ligitõmbavamaks.

INVESTEERIMINE INNOVATSIOONI

HKS-i innovatsioonifondist jätkatakse ELi tööstuse toetamist, et töötada välja tiptasemel tehnoloogia ning suurendada innovatsiooni saastevaba vesiniku ja muude puhta tehnoloogia lahenduste valdkonnas. Pärast esimest vooru on kättesaadavad rahalised vahendid suurenenud enam kui 50 %, mis hoogustab tublisti ELi tööstuse CO₂ heite vähendamist, täiendades vahendeid, mis on kättesaadavad näiteks programmi „Euroopa horisont“ raames (vt 6. jagu).

¹⁷ Koosõlas riiklike taaste- ja vastupidavuskavade heakskiitmist käsitlevate nõukogu rakendusotsuste lisades sätestatud tingimustega.

¹⁸ COM(2022) 230 final, COM(2022) 240 final.

¹⁹ Direktiiv 2009/28/EÜ.

²⁰ COM(2022) 360 final.

²¹ COM(2022) 361 final.

ERAKAPITALI SUUREM KAASAMINE ROHELISSE RAHASTAMISESSE

Komisjon teeb tööd selle nimel, et viia kapitalituru eeskirjad kooskõlla kliimaeesmärkidega, sealhulgas selleks, et rakendada uuendatud kestliku rahanduse strateegiat²². Komisjon on esitanud ettepaneku võtta vastu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv²³ kliimaga seotud võrreldava teabe jaoks ja äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust käsitlev direktiiv²⁴ ning teha sihtotstarbelisi muudatusi ELi õigusnormidesse, mis käsitlevad pangandust²⁵ ja kindlustust,²⁶ kandmaks hoolt selle eest, et nende valdkondade juhtimisel ja tegevuses võetakse arvesse kliimaga seotud riske.

Komisjon on teinud ettepaneku teatava energeetikaalase tegevuse erikohtlemise kohta taksonoomiamääruse alusel²⁷. Ta on kogunud tõendeid võimalike seadusandlike ettepanekute jaoks, mis käsitlevad krediidireitinguid ning keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja juhtimisega seotud reitinguid²⁸ ning makrotasandi usaldatavusraamistiku läbivaatamist²⁹.

SOTSIAALSE ÕIGLUSE JA MAJANDUSLIKU VASTUPANUVÕIME SUURENDAMINE

Selleks et olla edukas, peab roheüleminek olema õiglane ja kaasav kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, toetades neid, kes seisavad silmitsi kõige suuremate raskustega. Geopoliitiline olukord ja muutused energiahindades toovad esile vajaduse üleminekut kiirendada ning samal ajal suurendada sotsiaalset ja majanduslikku vastupanuvõimet.

Nõukogu võttis 2022. aasta juunis vastu soovitusel **õiglase kliimanetraalsusele ülemineku tagamise kohta**,³⁰ et anda suuniseid liikmesriikidele, kes kavandavad ja rakendavad poliitikapakette, milles keskendutakse ülemineku tööhõive ja oskuste alastele, sotsiaalsetele ning avalduva mõju jaotumisega seotud aspektidele³¹. Seoses energiahindade tõusuga kehtestavad liikmesriigid meetmeid, et tagada väikese sissetulekuga inimestele energia ja transpordi kättesaadavus. Õiglast ja kaasavat üleminekut toetatakse mitmest ELi rahastamisvahendist (6. jagu)³².

INIMESTE KAASAMINE

Kliimanetraalsele ühiskonnale ülemineku keskmes on inimesed: kuidas me toodame, tarbime, liigume, kütame ja jahutame oma kodusid, töötame ja koos elame. Avalikkuse aktiivne osalemine on väga tähtis. **Euroopa kliimapakt**³³ annab igapäevase võimaluse avaldada arvamust ning platvormi, mille abil kujundada uusi kliimameetmeid, võimendada tegevust, jagada teavet ja teadmisi, käivitada ja siduda omavahel rohujuure tasandi algatusi ning tutvustada lahendusi.

²² SWD(2021) 180 final.

²³ https://ec.europa.eu/info/publications/210421-sustainable-finance-communication_en#csrd.

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071>.

²⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/211027-banking-package_en.

²⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/210922-solvency-2-communication_en.

²⁷ Määrus (EL) 2020/852 ja delegeeritud määrus (EL) 2022/1214.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2022-esg-ratings_en.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13188-ELi-pangandussektor-makrotasandi-usaldatavusnouete-labivaatamine-et-piirata-susteemset-riski_et.

³⁰ Nõukogu soovitus 2022/C 243/04.

³¹ Rakendamist jälgitakse riiklike energia- ja kliimakavade kaudu.

³² COM(2021) 801 final.

³³ https://europa.eu/climate-pact/index_en.

Katsetapis oli tähelepanu keskmes kliimateaduse ja -poliitika toomine meie igapäevaellu. Kliimapaktil on nüüd peaaegu 1 000 kohalikes kogukondades tegutsevat saadikut kõikidest eluvaldkondadest skautidest linnapeadeni, kes loovad võrgustikke ja vahetavad teadmisi üle kogu Euroopa. Paktiga on loodud süsteem, kus üksikisikud ja organisatsioonid saavad võtta omale kohustusi. Üksikisikute lubadused, mis on kogutud koostöös platvormiga „Count Us In“,³⁴ on seni kaasa toonud selle, et peaaegu 54 000 eurooplast on teinud üle kolme miljoni teo CO₂ heite vähendamiseks. Enam kui 300 organisatsiooni (sh Euroopa Komisjon) või rühma on andnud lubaduse (kokku 1 800), et püüdlevald kliimaneutraalsuse poole. Algatusi tutvustades innustab pakt tegutsema ka teisi.

LINNADE KAASAMINE

Kliimaneutraalsete ja arukate linnade missiooni raames on välja valitud 100 erinevat linna üle kogu Euroopa, et muuta need 2030. aastaks sotsiaalselt kaasaval viisil kliimaneutraalseks. Linnadele pakutakse spetsiaalset tuge platvormi NetZeroCities³⁵ kaudu ning nad koostavad üheskoos kliimaneutraalsete linnade lepinguid, tegevuskavu ja investeerimisstrateegiaid.

³⁴ https://europa.eu/climate-pact/pledges/individual-pledging_en.

³⁵ <https://netzerocities.eu/>.

2 ELi HEITKOGUSTEGA KAUPLEMISE SÜSTEEM

2021. aastaks oli ELi HKS aidanud vähendada paiksete kütiste heidet võrreldes 2005. aasta tasemega 34,6 %³⁶. Samal ajal on liikmesriigid saanud alates 2013. aastast enampakkumistel üle 100 miljardi euro tulu, mida saab kasutada täiendavate kliimameetmete rakendamiseks ja energiasüsteemi ümberkujundamiseks.

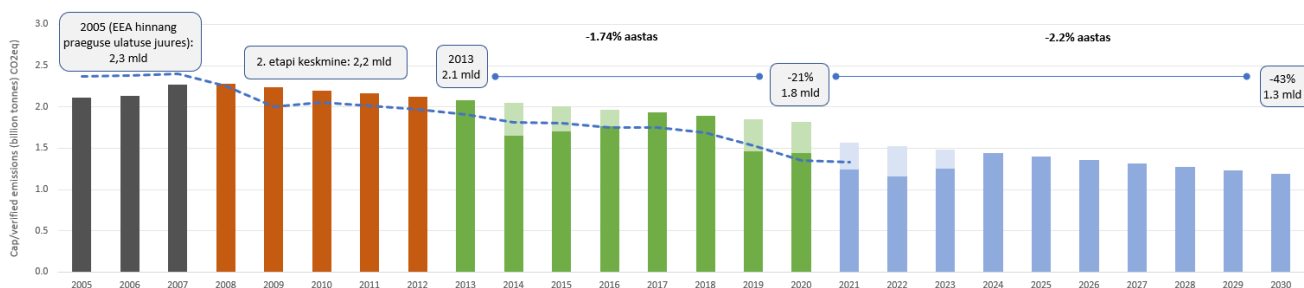
2021. aastal suurenesid ELi HKSiga hõlmatud heitkogused 2020. aastaga võrreldes veidi, mis on märk nii COVID-19 pandeemia järgest majanduse taastumisest kui ka arenevast energiakriisist. Ehkki võrreldes 2019. aasta pandeemiaeelsete heitkogustega heitkogused 2021. aastal vähenesid, tuleb HKSiga hõlmatud sektorites võtta 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamiseks rohkem meetmeid. Just see eesmärk on paketil, mille Euroopa Komisjon esitas 2021. aastal Euroopa rohelise kokkuleppe elluviimiseks ning mille üle Euroopa Parlament ja nõukogu peavad praegu läbirääkimisi. Pakett hõlmab HKS-i reformi, millega vähendatakse piirmäära veelgi ja laiendatakse süsteemi merendusest pärit heitele, ning paralleelset süsteemi, et hõlmata hooned ja maateetransport.

HEITESUUNDUMUSED

2021. aastal tekitasid paiksed kütised 1 335 miljonit CO₂ ekvivalenttonni heidet. See kogus on 6,6 % suurem kui 2020. aastal, kuid siiski 5,6 % väiksem kui 2019. aastal³⁷. Energeetikasektori heide suurenes 2021. aastal 8,4 % peamiselt seetõttu, et seoses gaasihindade tõusuga pöörduiti maagaasi juurest tagasi kivisöe kasutamise juurde ja majanduse pandeemiajärgse taastumisega kasvas elektrinõudlus. Samas jäi energetikasektori heide 2021. aastal 8,1 % allapoole 2019. aasta taset, kusjuures neil kahel aastal oli elektrinõudlus väga sarnane.

HKSiga hõlmatud tööstusheide oli 2021. aastal samuti suurem (+4,6 %) kui 2020. aastal, kuid 2,6 % väiksem kui 2019. aastal. Suurt kasvu täheldati enamikus sektorites, sealhulgas raua- ja terasesektoris ning kemikaalsektoris. Pärast enam kui 60 % suurust kahanemist 2020. aastal suurenesid ELi HKSiga hõlmatud lennunduse heitkogused 2021. aastal 30 %, kuid olid 50 % väiksemad kui 2019. aastal³⁸.

Joonis 4. Tõendatud ELi HKSiga hõlmatud heitkogused aastatel 2005–2021, liikmesriikide prognoosid aastateks 2021–2030 seniste meetmete juures, ELi HKS-i piirmäärad 2., 3. ja 4. etapis ning ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikute koguülejääk aastatel 2008–2021, sealhulgas Ühendkuningriigis (Põhja-Iirimaa), Norras ja Islandil (NB! 4. etapi piirmäär on vaja kohendada)

³⁶ Ajakohastatud näitaja, mis kajastab Ühendkuningriigi lahkumist EList ja HKSist.

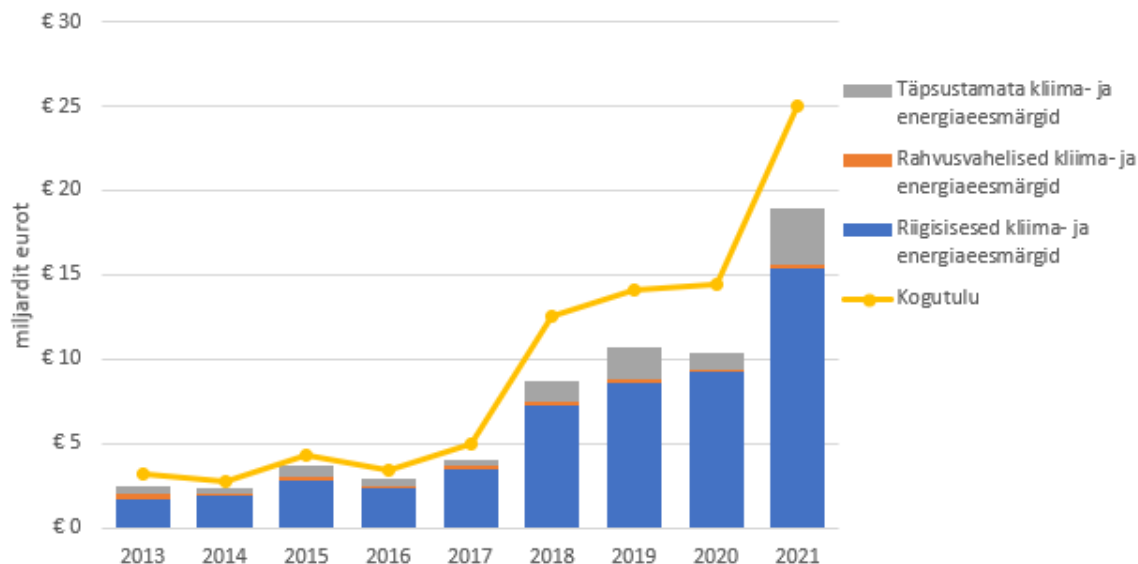
³⁷ Alates 2021. aastast ei ole Ühendkuningriik enam ELi HKSiga hõlmatud. Võrdlust 2020. aastaga on vastavalt korrigeeritud.

³⁸ Tõendatud ja korrigeeritud 2020. ja 2019. aasta heitkoguste võrdlus, mis hõlmab Ühendkuningriigi puhul üksnes sinna suunduvaid lende ning 0,3 miljonit CO₂ ekvivalenttonni Šveitsi HKS-i alusel.

HKSIST SAADUD RAHALISED VAHENDID

ELi HKSis rakendatakse põhimõtet, et saastaja maksab, ning sellest saadakse märkimisväärsed rahalisi vahendeid kliimameetmete jaoks (vt 6. jagu).

Joonis 5. Enampakkumistulu ja selle teatatud kasutamine EL 27s aastatel 2013–2021 (miljardites eurodes)

Kuna CO₂ hind 2021. aastal tõusis, suurenes ka HKS-i enampakkumistulu, ulatudes kokku umbes 31 miljardi euroni³⁹. See tähendab, et võrreldes 2020. aastal teenitud 16,5 miljardi euroga tulu peaaegu kahekordistus. Sellest 31 miljardist eurost 25 miljardit läks otse 27 liikmesriigile. Liikmesriigid teatasid, et 2021. aastal kasutati keskmiselt 76 % tulust kliima- ja energiaeesmärkidel,⁴⁰ mis on kooskõlas aastate 2013–2020 keskmisega, mis oli 75 % (joonis 5). Ligikaudu 24 % liikmesriikide tulust eraldati konkreetsete kliima- ja energiameetmete jaoks, 25 % läks spetsiaalsetesse keskkonnanfondidesse ja 51 % riikide eelarvetesse.

2021. aastal kasutasid mitu liikmesriiki oma enampakkumistulu ka selleks, et leevendada energiahinnakriisi sotsiaalset mõju.

MEETMED LENNUNDUS- JA MERETRANSPORDISEKTORIS

Vastavalt ELi HKS-i direktiivi nn peatamissättele ei määrata Euroopa-välisest lennundusest, EMPst saabuvatest lendudest ja väljaspool EMPd asuvatesse riikidesse suunduvatest lendudest (v.a Ühendkuningriiki ja Šveitsi suunduvad lennud) tulenevate heitkoguste hinda praegu ELi HKS-i raames.

Euroopa Parlament ja nõukogu peavad praegu läbirääkimisi komisjoni ettepaneku üle laiendada ELi ETS-i kohaldamisala ka meretranspordist pärit heitkogustele. See ettepanek põhineb seiret, aruandlust ja kontrolli käsitleval määrusel,⁴¹ mille alusel jälgitakse alates 2018. aastast ELi sadamaid külastavate suurte laevade CO₂ heitkoguseid. EL toetab ka edaspidi edasipüüdlike meetmete, näiteks võimalike

³⁹ EL 27 + EMP riigid.

⁴⁰ Ülejäänud 24 % ei kasutata tingimata ära muudel eesmärkidel. Osa kulutatakse ära hiljem või läheb üldeelarvesse, mida kasutatakse mitmel otstarbel, sealhulgas kliimamuutuste ja energeetika jaoks.

⁴¹ Määrus (EL) 2015/757.

kütuse kasvuhoonegaaside heitemahukuse standardite ja turupõhiste meetmete väljatöötamist Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kasvuhoonegaaside heite vähendamise strateegia alusel.

ELi CO₂-TURG

ELi CO₂ hind on alates 2018. aastast pidevalt tõusnud ja tõusis ka 2021. aastal. Selle põhjuseks olid kõrged gaasihinnad, turu ootused 2030. aasta kõrgema kliimaeesmärgi suhtes ning seonduvad poliitikareformid. Kõrgem CO₂ hind aitas kaasa elektrienergia hulgimüügihinna tõusule, kuid märksa vähem kui gaasihindade tõus. 2021. aasta oktoobri teatise energiahindade kohta⁴² hindas komisjon gaasihinna tõusu mõju elektri hinnale üheksa korda suuremaks CO₂ hinna tõusu mõjust. Gaasihindade järsk tõus on sellest ajast saati jätkunud, samal ajal kui HKSi hinnad on jäänud sarnasesse vahemikku. 2022. aasta märtsis valminud Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve aruandes⁴³ välistati spekulatsiooni roll CO₂ hinna tõusus (vt CO₂-turu aruanne)⁴⁴.

⁴² COM(2021) 660 final.

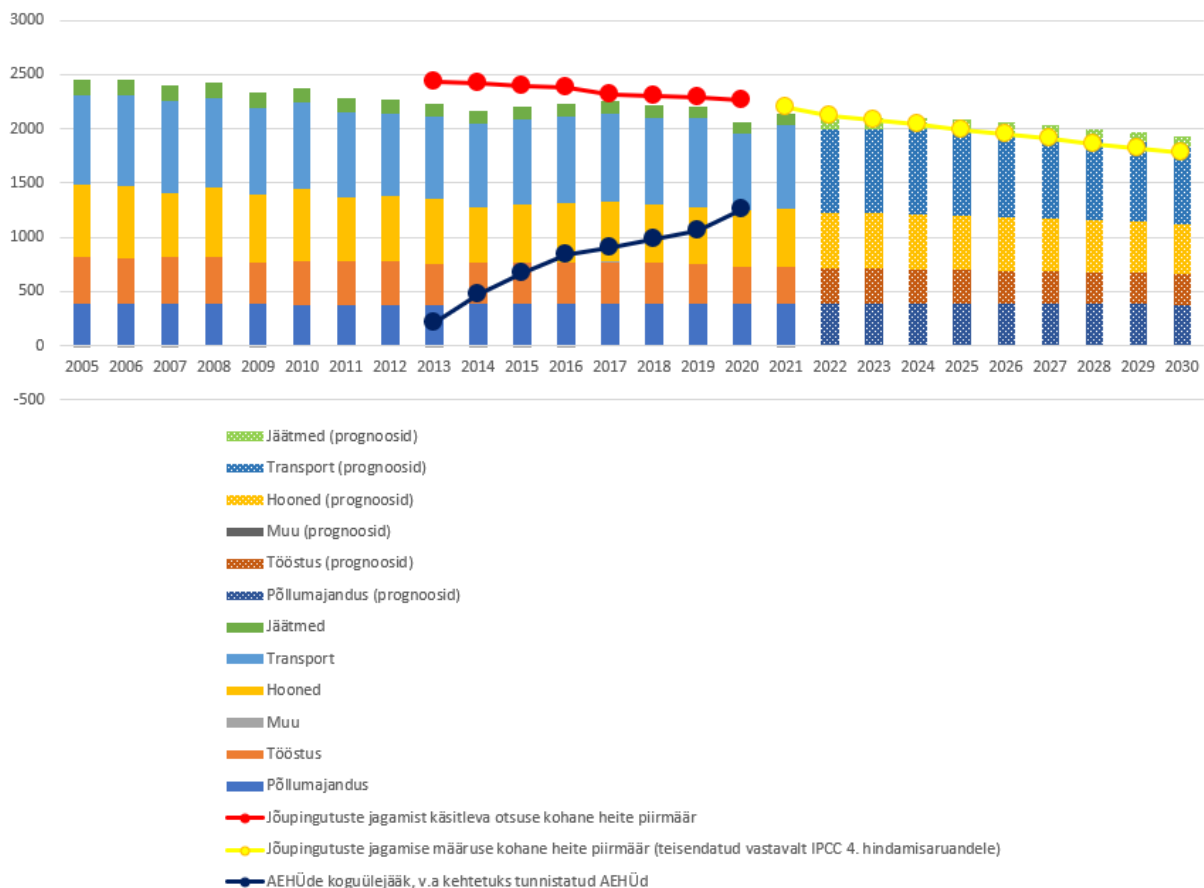
⁴³ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-publishes-its-final-report-eu-carbon-market>.

⁴⁴ COM(2022) 516.

3 JÕUPINGUTUSTE JAGAMIST KÄSITLEVATE KÄSITLEVATE ÕIGUSAKTIDEGA HÕLMATUD HEIDE

Alates 2013. aastast on kogu ELi heide jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorites olnud aasta piirmäärast väiksem, nagu on näidatud joonisel 6. Jõupingutuste jagamist käsitleva otsusega⁴⁵ hõlmatud EL 27 heide oli 2020. aastal 16,3 % väiksem kui 2005. aastal ja EL ületas oma 2020. aasta eesmärgi kuue protsendipunkti võrra. Pärast heide märkimisväärset kahanemist 2020. aastal, mis oli tingitud pandeemiast, tõusis heide selle otsusega hõlmatud sektorites 2021. aastal taas kõrgemale tasemele. Ligikaudsete andmete põhjal oli jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud heide 2021. aastal 3,5 % suurem kui 2020. aastal. Heide kasvas kõige enam transpordisektoris (üle 7 % võrreldes 2020. aastaga), millele järgnes hoonesektor (+3,1 %). Põllumajandussektori heide kahanes (0,3 %) 2021. aastal veidi võrreldes 2020. aastaga, kuid võrreldes 2005. aastaga on kahanemine olnud kokkuvõttes väike (umbes 2 %).

Joonis 6. Jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorite heide aastatel 2005–2030 ja aastaks eraldatud heitkoguse ühikud (AEHÜd) EL 27s (miljonites CO₂ ekvivalenttonnides) (vt üksikasju komisjoni talituste töödokumendist)⁴⁶

⁴⁵ Otsus nr 406/2009/EÜ.

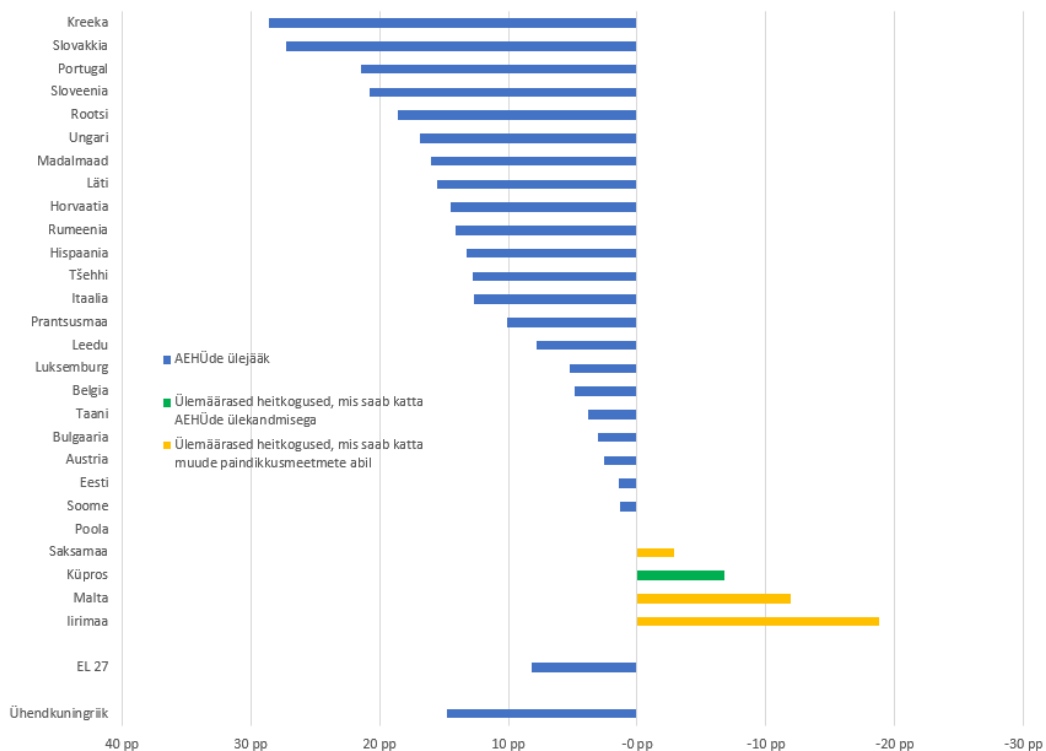
⁴⁶ Aluseks liikmesriikide määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud prognoosid, mille on koondanud ja mille kvaliteeti on kontrollinud EEA. Sisaldab ainult EL 27 andmeid.

JÕUPINGUTUSTE JAGAMIST KÄSITLEVA OTSUSE TÄITMISE TULEMUSED AASTATEL 2013–2020

Kõik liikmesriigid täitsid aastatel 2013–2019 oma jõupingutuste jagamise kohustused. Malta ületas igal aastal oma AEHÜde koguse, kuid kattis puudujäägi nende ostmisega Bulgaarialt. 2019. aastal ületasid oma AEHÜde koguse ka Austria, Belgia, Eesti, Küpros, Luksemburg ja Soome, kuid nad kasutasid puudujäägi katmiseks eelmiste aastate ülejääke. Iirimaal ja Saksamaal ei olnud puudujäägi katmiseks piisavalt ülejääke. Iirimaa kasutas oma kohustuste täitmiseks puhta arengu mehhanismi rahvusvahelisi ühikuid ja Saksamaa kandis oma 2019. aasta kohustuse täitmiseks üle oma 2020. aasta AEHÜd. Kõik liikmesriigid peale Rootsi, Ungari ja Ühendkuningriigi kandsid AEHÜsid üle nende võimalikuks kasutamiseks 2020. aastal.

Praegu on käimas jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse kohane viimane, **2020. aasta kohustuste täitmise tsüklil.** Jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse kohase iga-aastase inventuuri andmete põhjal ületasid nelja liikmesriigi heitkogused nende AEHÜsid (joonis 7). Küprose heitkogused ületasid tema AEHÜsid 7 %, kuid tal on varasematest aastatest piisav AEHÜde ülejääk, et täita 2020. aasta kohustused. Kuna Saksamaa kandis osa oma 2020. aasta AEHÜdest üle 2019. aasta kohustuste täitmiseks, ületavad tema 2020. aasta heitkogused 2020. aasta ülejäänud AEHÜsid 3 %. Malta ja Iirimaa heitkogused ületavad nende AEHÜsid vastavalt 12 % ja 19 % ning nad peavad koos Saksamaaga ostma AEHÜsid teistelt liikmesriikidelt ja/või kasutama 2020. aasta kohustuste täitmiseks rahvusvahelisi ühikuid, kuna nad ei ole üle kandnud piisavalt AEHÜsid.

Joonis 7. Jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse kohase liikmesriikide 2020. aasta eesmärgi ja jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorite 2020. aasta heite vahe (protsendina 2005. aasta heitest)⁴⁷

⁴⁷ Aluseks liikmesriikide määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud prognoosid, mille on koondanud ja mille kvaliteeti on kontrollinud EEA. Kuni 2020. aastani hõlmavad andmed ainult ELi 27 liikmesriiki, alates 2021. aastast ka Islandit ja Norrat.

EDUSAMMUD JÕUPINGUTUSTE JAGAMISE MÄÄRUSEGA PÜSTITATUD

2030. AASTA EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL

Alates 2021. aastast on jõupingutuste jagamise määrusega⁴⁸ kehtestatud heitkoguste vähendamise riiklikud eesmärgid aastaks 2030 ning määratud kindlaks ajavahemiku 2021–2030 iga aasta jaoks eraldatavad heitkoguse ühikud, sealhulgas Islandi ja Norra puhul⁴⁹.

Liikmesriigid kavandavad ja rakendavad poliitikat ja meetmeid, et saavutada oma senised 2030. aastaks jõupingutuste jagamise määrusega kehtestatud eesmärgid. Praegu rakendatavate riiklike poliitikameetmetega vähendatakse EL 27s 2030. aastaks heidet 2005. aastaga võrreldes 22 % (joonis 8), mis jääb tublisti allapoole praegust üldist eesmärki vähendada jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud heidet 29 %. Kui liikmesriigid rakendavad kõiki teatatud lisameetmeid, saavutatakse see jõupingutuste jagamise määruses sätestatud eesmärk (29 %) vaid napilt. Komisjon on teinud ettepaneku muuta jõupingutuste jagamise määrust, et see aitaks saavutada 2030. aastaks seatud kõrgemat eesmärki vähendada liidusisest kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 55 %. Komisjoni ettepanek on suurendada jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorite 2030. aasta eesmärki, st vähendada heidet 2005. aastaga võrreldes 40 %. Euroopa Parlament ja nõukogu peavad praegu selle üle läbirääkimisi.

Eespool öeldu tähendab, et liikmesriigid peavad nägema oma ajakohastatud lõimitud energia- ja kliimakavades kindlasti ette jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorites võetavad täiendavad kliimameetmed ning neid meetmeid rakendama. Kuna liikmesriigid peavad esitama oma kava ajakohastatud versiooni kavandi 30. juuniks 2023,⁵⁰ koostab komisjon praegu suuniseid, mis aitaksid neid kavandeid koostada.

2021. aasta ligikaudsetest inventuuriandmetest on näha, et neli liikmesriiki ületavad eeldatavasti kõnealusel aastal oma AEHÜd (Tšehhi 1 protsendipunkt, Itaalia 2 protsendipunkti, Iirimaa 5 protsendipunkti ja Küpros 14 protsendipunkti). Kuna 2021. aasta on esimene aasta, mille puhul kohaldatakse jõupingutuste jagamise määrust, siis jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse kohast kasutamata ülejääki üle ei kanta. Liikmesriigid saavad siiski kasutada selle määruse alusel muid paindlikkusmeetmeid.

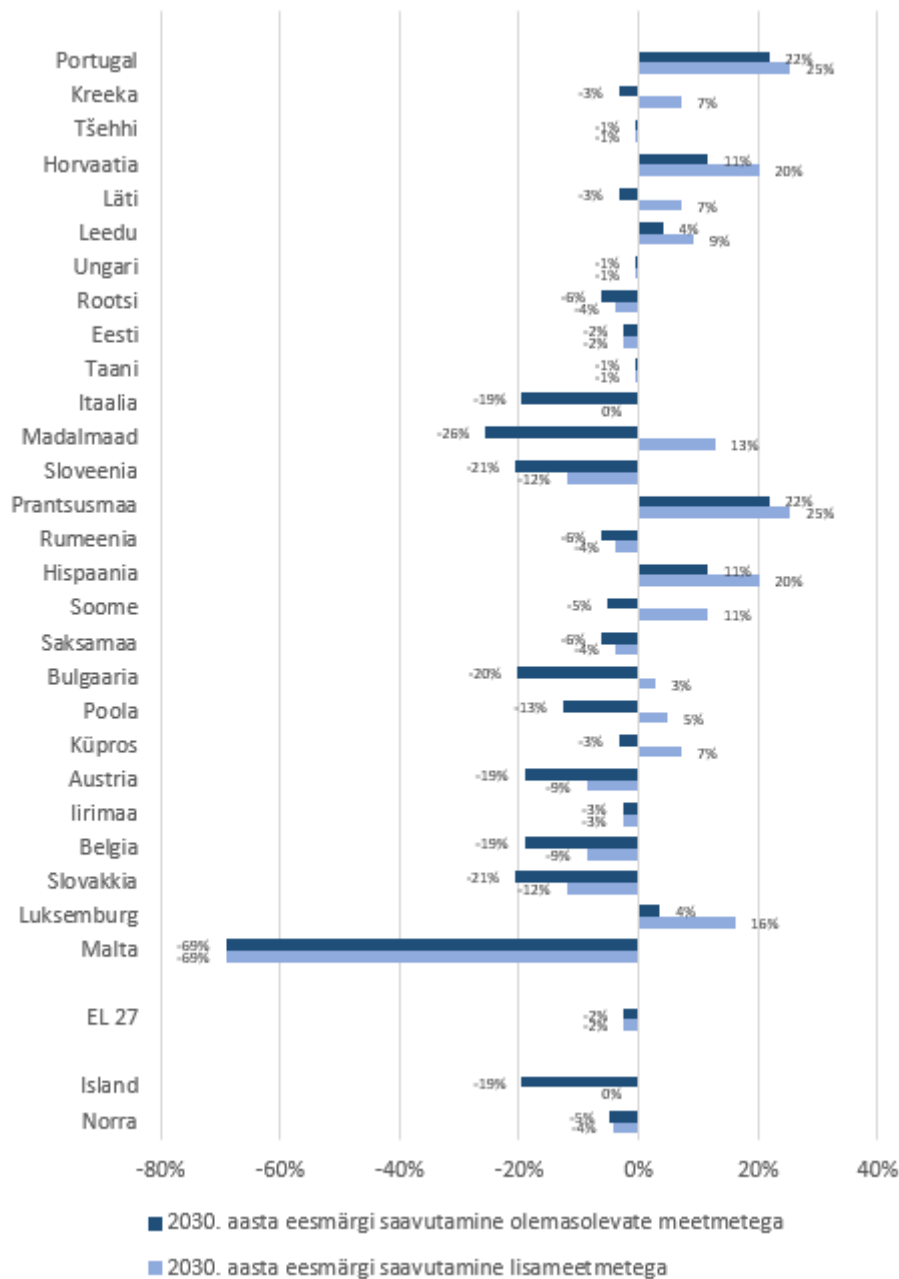
Joonis 8. Jõupingutuste jagamise määruse kohase 2030. aasta eesmärgi ning olemasolevatel ja lisameetmetel põhinevate heiteprognoside⁵¹ vahe protsendina 2005. aasta heitest EL 27, Islandi ja Norra puhul (positiivne väärtus näitab, et eesmärk eeldatavasi ületatakse; negatiivne väärtus näitab, et eesmärk jääb saavutamata)

⁴⁸ Määrus (EL) 2018/842.

⁴⁹ Jõupingutuste jagamise määrus ei võimalda liikmesriikidel enam kasutada oma eesmärkide saavutamiseks rahvusvahelisi ühikuid, kuid nad saavad kompenseerida jõupingutuste jagamist käsitlevate õigusaktidega hõlmatud sektorite kasvuhoonegaaside heite osaliselt netosidumisega LULUCFi sektoris ja mõne liikmesriigi puhul saab seda kompenseerida ka lubatud heitkoguse ühikute ELi HKSis kehtetuks tunnistamisega.

⁵⁰ Määruse (EL) 2018/1999 artikkel 14.

⁵¹ Liikmesriigid esitasid oma heiteprognosid 2021. aasta märtsiks. Iirimaa, Läti, Taani ja Island esitasid 2022. aastal oluliste muudatuste tõttu ajakohastatud aruande. EEA täiendas puudulikke andmeid, asendades puuduolevad lisameetmetel põhinevad prognoosid olemasolevate meetmetega arvestavate prognoosidega. Algsetel andmetel on erinevad parameetrid, mida on teisendamiseks ligikaudselt korrigeeritud. Seega on vahed siin esitatud üksnes näitlikustamise eesmärgil. Üksikasjalikum teave on esitatud lisas.

PEAMISI SEKTOREID KÄSITLEV POLIITIKA

Transport

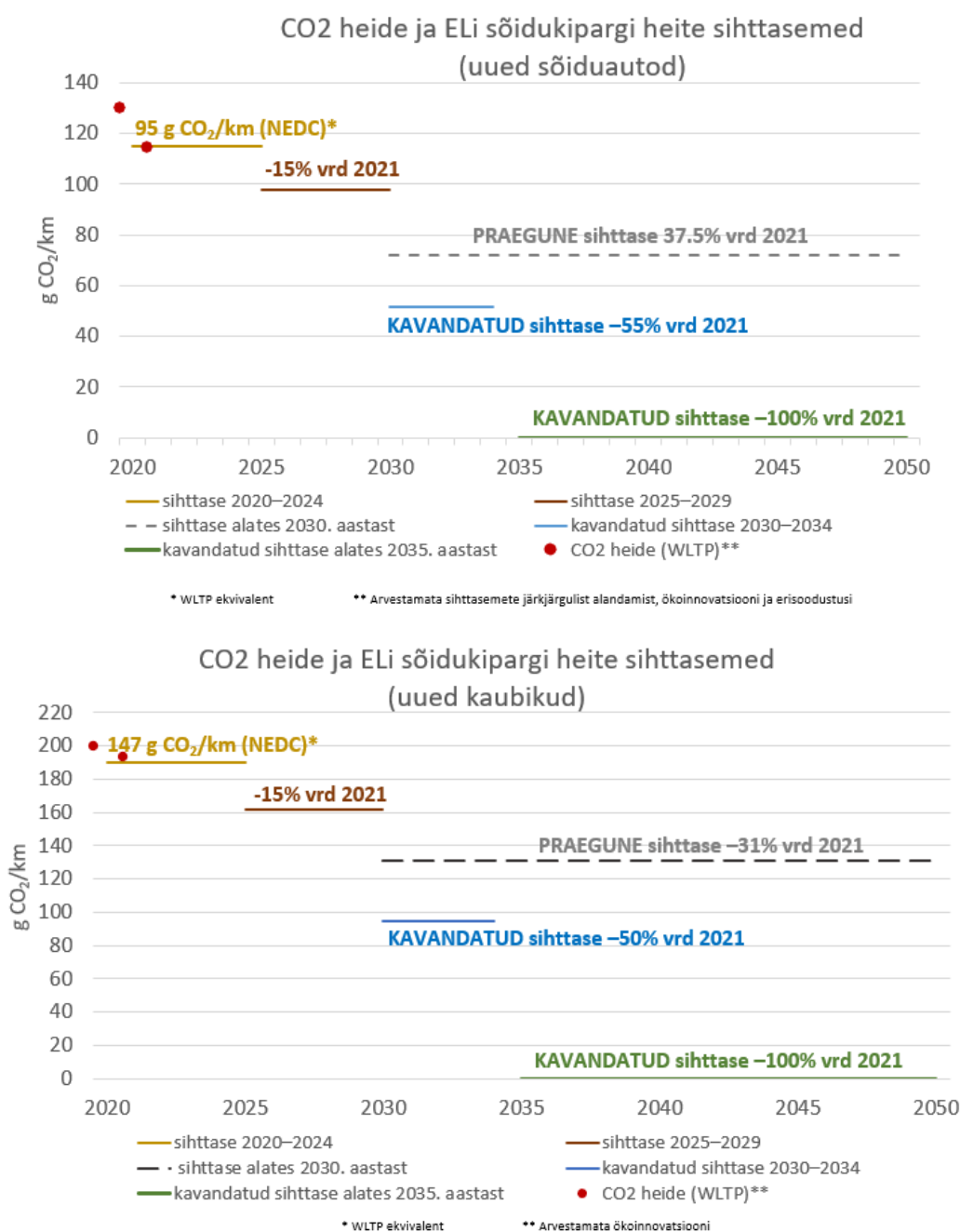
Maanteetranspordist pärit heidet aitavad kõige rohkem vähendada uute sõiduautode ja kaubikute ning raskesõidukite CO₂ heide normid. Kui 2020. aastal oli uute sõiduautode keskmine heide WLTP⁵² kohaselt 130,3 g CO₂/km (st 107,5 g CO₂/km NEDC⁵³ kohaselt), siis 2021. aastal vähenes see

⁵² Kergsõidukite ülemaailmne ühtlustatud katsemenetlus (Worldwide Harmonised Light Vehicles Test Procedure).

⁵³ Uue Euroopa sõidutsükli katsemenetlus (New European Driving Cycle Test Procedure).

2021. aasta esialgsete seireandmete põhjal⁵⁴ tasemele 114,7 g CO₂/km. Seega jätkus ELis registreeritud uute autode CO₂ heite järsk vähenemine, mida oli täheldatud alates 2019. aastast. Selle põhjuseks olid rangemad CO₂ heite sihttasemed, mida ELi sõidukipargi suhtes alates 2020. aastast kohaldatud on. Peale selle on suurenenud tähelepanuväärselt akutoitel elektriautode osakaal. 2021. aastal moodustasid akutoitel elektriautod ELis registreeritud uutest autodest 10 % (2019. aastal 2 % ja 2020. aastal 6 %). Esialgsetest andmetest on näha, et 2021. aastal vähenes – samuti tänu alates 2020. aastast kohaldatud rangematele sihttasemetele – ka kaubikute keskmine heide, kahanedes 2020. aasta tasemelt 200,3 g CO₂/km (WLTP) (st 155,0 g CO₂/km NEDC kohaselt) tasemele 193,8 g CO₂/km (WLTP) (joonis 9).

Joonis 9. CO₂ heide ja ELi sõidukipargi heite sihttasemed (sõiduautod ja kaubikud)

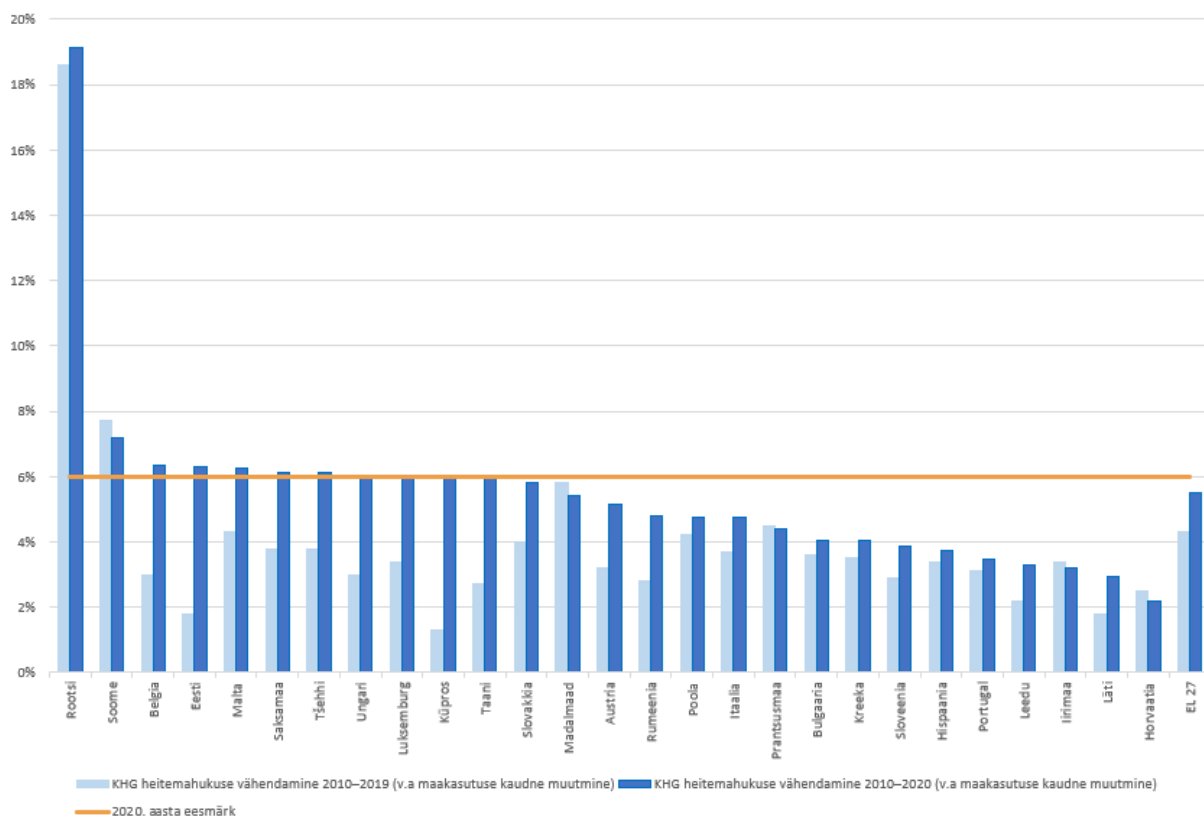

⁵⁴ Määruse (EL) 2019/631 kohase sõiduautode ja kaubikute CO₂ heite seire andmed, mille on avaldanud EEA.

Peaaegu 30 % maanteetranspordist pärit CO₂ heitest tekitavad raskesõidukid – veoautod, rasked kaubikud ja bussid. Kehtivate õigusaktide kohaselt tuleb tootja uute raskeveokite keskmist CO₂ heidet vähendada 2025. aastaks 15 % ja 2030. aastaks 30 % võrreldes 2019. aasta tasemega. Seadusandliku ettepanekuga, mille komisjon peab esitama 2022. aasta lõpus, muudetakse eeldatavasti kehtivad heitenormid rangemaks ning nende kohaldamisala laiendatakse enamikule ülejäänud raskesõidukite rühmadele.

Transpordist tulenevat heidet aitas vähendada ka **kütusekvaliteedi direktiiv**, milles on sätestatud, et kütuste kasvuhoonegaaside heitemahukust tuleb vähendada kogu olelusringis 2020. aastaks 2010. aasta tasemega võrreldes 6 %. 2020. aastal tarnitud kütuste keskmine kasvuhoonegaaside heitemahukus oli 5,5 % väiksem kui 2010. aastal. ELi kütusetarnijate edusammud on liikmesriikides väga erinevad (joonis 10).

Joonis 10. Kütuste kasvuhoonegaaside heitemahukuse vähendamine, mille ELi kütusetarnijad on saavutanud EL 27s aastatel 2010–2019 ja 2010–2020 (allikas: EEA)

- Fluoritud gaasid

Fluoritud gaaside (F-gaasid) mõju globaalsele soojenemisele on kuni 25 000 korda suurem kui CO₂ mõju. Pärast 2014. aastat anti F-gaaside määrusega (määrus (EL) nr 517/2014) tagasikäik kümme aastat kestnud F-gaaside heite suurenemisele. EL 27 heide vähenes 2014.–2020. aastal 20 % ning fluorosüivesinike tarnimine turule kahanes 2015.–2019. aastal CO₂ ekvivalenttonnide arvestuses 47 %, eelkõige tänu sellele, et jahutusseadmetes hakati kasutama kliimasõbralikumaid alternatiive. 2022. aasta aprillis esitas komisjon ettepaneku võtta vastu uus F-gaaside määrus, et vähendada heidet 2050. aastaks veelgi.

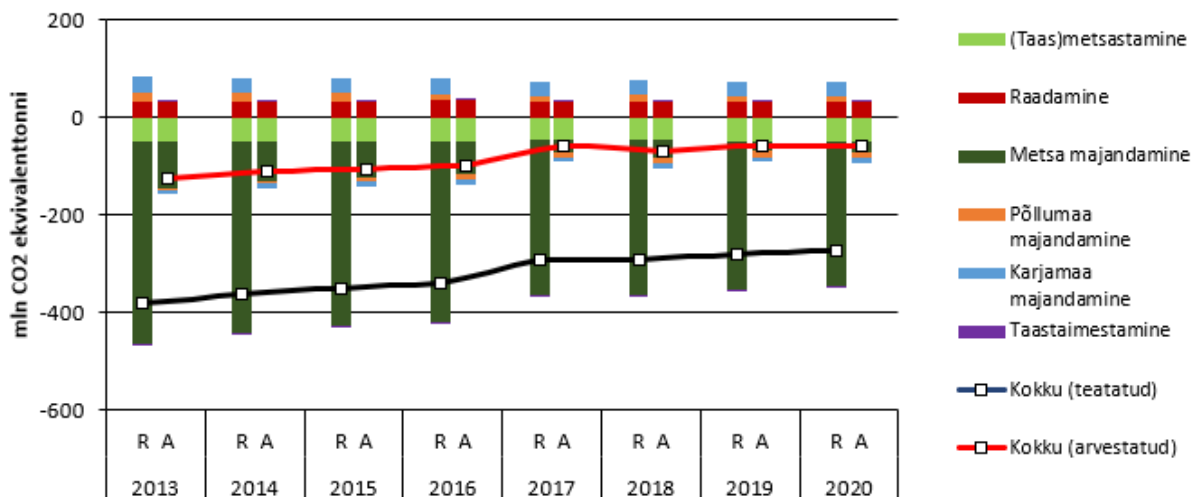
- Osoonikihti kahandavad ained

Osoonikihti kahandavad ained on samuti väga tugevad kasvuhoonegaasid. Nende kasutamine ja tootmine ELis on tänu Montreali protokollil alusel osoonikihi kaitseks võetud ülemaailmsetele meetmetele vähenenud viimastel kümnenditel 99 % võrra. Suurim allesjäänud osoonikihti kahandavate ainete allikas ELis on üle kahekümne aasta vanustes hoonetes kasutatud isolatsioonivahud, mis põhjustavad heidet hoonete renoveerimisel või lammutamisel. Osoonikihti kahandavate ainete määruuse ettepanekuga, mille komisjon võttis vastu 2022. aasta aprillis, püütakse heidet ära hoida, nõudes nende saasteainete kogumist ja hävitamist või korduskasutamist.

4 MAAKASUTUS, MAAKASUTUSE MUUTUS JA METSANDUS

Maakasutusel, maakasutuse muutusel ja metsandusel (LULUCF) on oluline roll ELi kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisel, kuna maa võib nii tekitada atmosfääri kasvuhoonegaaside heidet kui ka CO₂ atmosfäärist siduda, sõltuvalt maa kasutamise viisist. ELis on LULUCFi sektori kasvuhoonegaaside heide atmosfääri väiksem kui CO₂ kogus, mida selles sektoris biogeensete protsessidega seotakse, kuid viimastel aastatel on näha olnud selle loodusliku CO₂ siduja nõrgenemist. Liikmesriigid kohustusid tagama, et aastatel 2013–2020 arvestatakse Kyoto protokolli kohase eesmärgi saavutamise hindamisel teatatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja süsiniku sidumist, mis tuleneb LULUCFi sektoris võetud lisameetmetest⁵⁵.

Joonis 11. Kyoto protokolli kohane teatatud (T) ja esialgne arvestuslik (A) heide ja sidumine teisel kohustusperioodil (ELi 27 liikmesriiki)⁵⁶

Jooniselt 11 on näha, et Kyoto protokolli teisel kohustusperioodil (2013–2020) vähenes ELi teatatud heide ja sidumise koondtulemus tegevuste kaupa. Keskmise netosidumine oli sel perioodil 320,2 miljonit CO₂ ekvivalenttonni. Kyoto protokolli arvestuseeskirju kohaldades oli arvestuslike koguste puhul keskmine sidumine (kreedid) 84,3 miljonit CO₂ ekvivalenttonni, kusjuures netokreedid vähenes -123,2 miljonilt CO₂ ekvivalenttonnilt 2013. aastal -58,4 miljonile CO₂ ekvivalenttonnile 2020. aastal⁵⁷. Need kogused hõlmavad nii vabatahtlikke kui ka kohustuslikke tegevusi (metsastamine/taasmetsastamine, raadamine ja metsa majandamine)⁵⁸.

⁵⁵ Kyoto eesmärkide saavutamisel ei ole olulised sidumise või heide absoluutkogused, vaid muudatused sidumises ja heitkogustes võrreldes võrdlusaluse ja konkreetse võrdlusaastaga, mis on kindlaks määratud arvestuseeskirjades.

⁵⁶ Kyoto protokolli kohane teatatud heide ja sidumine LULUCFi sektoris põhineb konkreetsetel tegevustel ega ole sama mis ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohase inventuuri raames kindlaks tehtud maakasutusel põhinev heide ja sidumine LULUCFi sektoris.

⁵⁷ Teatatud heide ja sidumise aegriidade struktuur on arvestuse ja aruandluse puhul sarnane ning erinevused on tingitud ELi arvestuseeskirjade kohaldamisest.

⁵⁸ Taani, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Itaalia ja Portugal otsustasid arvesse võtta põllumaa majandamist. Taani, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia ja Portugal otsustasid arvesse võtta ka karjamaa majandamist ning Rumeenia taastaimestamist.

Süsiniku sidumise vähenemise peamine põhjus oli metsa majandamisest tuleneva teatud netosidumise ja arvestusliku netokrediti vähenemine aastatel 2013–2020⁵⁹. Ent see vähenemine oli tingitud ka mitmest muust tegurist, nagu puidunõudluse suurenemine (nt 2018. aastal Soomes), raieküpsuse saavutanud metsa osakaalu suurenemine (Eestis, Lätis) ning selliste looduslike häiringute suurenemine nagu putukatest põhjustatud kahjustused (Tšehhis alates 2015. aastast), tormid (2019. aastal Poolas), põuad ja metsatulekahjud (nt 2017. aastal Itaalias ja Portugalis). Kyoto protokollil teise kohustusperioodi arvestuseeskirjadel põhinevate esialgsete hinnangute kohaselt on Belgial, Bulgaarial, Tšehhil, Prantsusmaal, Horvaatial, Küprosel, Sloveenial ja Soomel LULUCFi keskmine saldo⁶⁰.

Kehtiva LULUCFi käsitleva määrusega⁶¹ ja teisele õigusaktiga⁶² on ette nähtud, et alates 2021. aastast peavad kõik liikmesriigid kompenseerima LULUCFi sektorist tuleneva kasvuhoonegaaside heite vähemalt samaväärse CO₂ koguse sidumisega atmosfäärist (negatiivset saldot keelav eeskiri).

Komisjon esitas paketi „Eesmärk 55“ raames ettepaneku seada ELi LULUCFi sektoris 2030. aastaks netosidumise eesmärgiks 310 miljonit CO₂ ekvivalenttonni. See ELi eesmärk saavutatakse siduvate riiklike eesmärkide täitmise kaudu. Veelgi kaugemale vaadates on komisjon kavandanud keskendumise maasektorile, ühendades põllumajandusest pärit heite (peamiselt põllumajandusloomad ja väetised) ja LULUCFi netosidumise. Eesmärk on saavutada maasektoris 2035. aastaks kliimaneutraalsus ja seejärel negatiivne netoheide.

Komisjoni 2021. aasta detsembri teatises kestlike süsinikuringete kohta⁶³ on kindlaks määratud eesmärgid ja tegevuskava, et saavutada süsiniku sidumine looduspõhiste lahenduste⁶⁴ ja tööstustehnoloogia abil. Komisjon töötab praegu välja õigusraamistikku süsiniku sidumise sertifitseerimiseks ELis, et maksta maavaldajatele süsiniku sidumise eest tasu, järgides igati ökoloogilisi põhimõtteid (süsinikku siduv majandamine). See aitab ka välja kujundada ELi siseturgu CO₂ sidumiseks, kasutamiseks, säilitamiseks ja transportimiseks, kasutades uuenduslikku tehnoloogiat, nagu Maa seire (Copernicuse programm)⁶⁵.

⁶⁰ Grassi, G., *et al.*, „Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution“, Sanchez Lopez, J., Jasinevičius, G. ja Avraamides, M. (toimetajad), Euroopa Komisjon, 2021, JRC124374.

⁶¹ Määrus (EL) 2018/841.

⁶² Delegeeritud määrus (EL) 2021/268 ja SWD(2020) 236 final.

⁶³ COM(2021) 800 final.

⁶⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/nature-based-solutions_en.

⁶⁵ [Süsinikdioksiidi sidumise sertifitseerimine – ELi eeskirjad \(europa.eu\)](#).

5 KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMINE

Kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi 2021. aasta strateegia rakendamine on mitmeaastane projekt, mille elluviimisel tehti sel aastal suuri edusamme.

Komisjon avaldas **taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised aastateks 2021–2027**, nagu oli ette nähtud Euroopa kliimamäärusega⁶⁶. Need võimaldavad investoritel teha teadlikke otsuseid projektide kohta, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppega ja ELi kliimaeesmärkidega.

Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus,⁶⁷ mille komisjon ja EEA löid 2021. aasta märtsis, täidab juba praegu olulist osa, aidates kaotada lünki olulistest teadmistes ja ületada tõkkeid, mis ei võimalda meil tegeleda kliimamuutuste kiiresti kasvava ja tervist kahjustava mõjuga. Vaatluskeskus pakub teavet ja vahendeid kliimamuutuste ja tervise hindamiseks. See pakub ka tõhusaid lahendusi ja meetmeid riiklikus ja piirkondlikus tervishoiupoliitikas rakendatavate kliimamuutustega kohanemise strateegiate lõimimiseks ja täiustamiseks. Uue **kestliku rahastamise strateegiaga ja metsastrateegiaga** kaotatakse erinevused kliimakaitstes ja suurendatakse metsa vastupanuvõimet. 2021. aasta oktoobris esitati ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile ELi esimene teatis kliimamuutustega kohanemise kohta⁶⁸.

Kliimamuutustega kohanemise missiooni raames on tublisti edendatud otsustavate muudatuste tegemist piirkonna tasandil võetavates kohanemismeetmetes. Missioon aitab vähemalt 150 ELi piirkonnal ja kogukonnal kiirendada oma üleminekut, et kiirendada kliimamuutustele vastupanu võime saavutamist 2030. aastaks 118 piirkonda ja kohalikku omavalitsust 18 liikmesriigist on kirjutanud praktikakogukonnaga ühinemiseks alla missiooni hartale ning missiooni raames on avaldatud 12 rahastamiskutset kogusummas 240 miljonit eurot.

EEA-l on kavas avaldada täielik **aruanne liikmesriikide kohanemismeetmete rakendamise seisukohta** 2022. aasta lõpus. Aruande koostamisel kasutatakse teavet, mille liikmesriikide ametiasutused on esitanud alates 2021. aasta märtsist energialiidu juhtimise määruse⁶⁹ alusel, ja muid allikaid.

⁶⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/23a24b21-16d0-11ec-b4fe-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶⁷ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/observatory>.

⁶⁸ COM(2021) 572 final.

⁶⁹ Määruse (EL) 2018/1999 artikkel 19.

6 KLIIMAMEETMETE RAHASTAMINE

Üleminek kliimanetraalsusele ja kliimamuutustele vastupanu võime saavutamine nõuab suuri investeringuid. ELi tasandil on võimalik saada rahalisi vahendeid erinevatest allikatest.

RAHASTAMINE ELI HEITKOGUSTEGA KAUPLEMISE SÜSTEEMIST

Innovatsioonifond on üks maailma suurimaid avaliku sektori rahastamisprogramme, millest toetatakse uuendusliku vähese CO₂ heitega tehnoloogia kasutuselevõttu. Fondi rahastatakse sel kümnendil 450 miljoni LHÜ enampakkumisel müümisest saadavast tulust, mis ulatub ligikaudu 38 miljardi euroni⁷⁰. Alates fondi rakendamise algusest 2020. aastal on investeeritud 54 projekti ligikaudu 3 miljardit eurot. 2021. aastal viidi lõpule kaks projektikonkurssi: üks (1,146 miljardit eurot) suuremahuliste investeringute⁷¹ ja teine (109 miljonit eurot) väikesemahuliste investeringute⁷² jaoks.

Esimese suurprojektide konkursi tulemusel anti seitse toetust seoses edukate pakkumustega HKSiga hõlmatud sektorites, mille hulka kuulusid kemikaali-, terase-, tsemendi-, rafineerimis-, elektri- ja küttesektor. Esimese väikeprojektide konkursi tulemusel anti 32 toetust arvukamates HKSiga hõlmatud sektorites, teiste seas saastevaba vesiniku, energia salvestamise, klaasi-, kütte- ja süsiniku sidumise sektoris.

2022. aasta juulis valiti teise suurprojektide konkursi tulemusel välja 17 projekti koguväärtusega 1,8 miljardit eurot tsemendi-, vesiniku-, kemikaali- ja muudes sektorites Bulgaarias, Islandil, Madalmaades, Norras, Prantsusmaal, Poolas, Rootsis, Saksamaal ja Soomes. Nende projektide eesmärk on jätta esimese kümne rakendamisaasta jooksul tekitamata heide kogusuurusega 136 miljonit CO₂ ekvivalenttonni.

Järgmisel suurprojektide konkursil, mis peaks välja kuulutatama 2022. aasta sügisel, on enneolematu 3 miljardi euro suurune eelarve ja eraldi osad vesiniku-, elektrifitseerimise, puhta tehnoloogia tootmise ja katseprojektide jaoks, millega viiakse ellu kava „REPowerEU“.

Moderniseerimisfond, mida rahastatakse samuti ELi HKSist, toetab väiksema sissetulekuga liikmesriike energiasüsteemide ajakohastamisel ja energiatõhususe suurendamisel. 2030. aastani müüakse nende liikmesriikide toetamiseks enampakkumisel üle 640 miljoni LHÜ (koguväärtusega ligikaudu 51 miljardit eurot)⁷³. Alates 2021. aastast on Eestile, Horvaatiale, Leedule, Poolale, Rumeeniale, Slovakkiale, Tšehhile ja Ungarile üle kantud 3,3 miljardit eurot, millest on rahastatud 71 investeringut üleminekuks sellistes valdkondades nagu fotogalvaanika ja elektrivõrgud elektriautode laadimiseks.

ELI EELARVES KLIIMAPOLIITIKAGA ARVESTAMINE

ELi tasandil rahastatakse üleminekut kahest peamisest allikast: ELi 1,2 triljoni euro suurune mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ja 806,9 miljardi euro suuruse eelarvega NextGenerationEU, millega toetatakse ELi majanduse taastamist. Nende kahe allika vahenditest

⁷⁰ Praegustel HKS-i hindadel põhinev prognoos.

⁷¹ Suurprojektide kapitalimahutuse kogukulud ületavad 7,5 miljonit eurot.

⁷² Väikeprojektide kapitalimahutuse kogukulud ei ületa 7,5 miljonit eurot.

⁷³ Praegustel HKS-i hindadel põhinev prognoos.

kokku vähemalt 30 % (potentsiaalselt üle 670 miljardi euro jooksevhindades) kulutatakse võitlemiseks kliimamuutuste vastu⁷⁴.

Ka ELi 2021.–2027. aasta eelarvest rahastatavates kuluprogrammides on võetud eesmärgiks kulutada vähemalt 30 % vahenditest kliimameetmetele. Need hõlmavad Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) (30 %), programmi „Euroopa horisont“ (35 %), Ühtekuuluvusfondi (37 %), Euroopa ühendamise rahastut (60 %) ja programmi LIFE (61 %).

PROGRAMMID JA FONDID

ELi taaste- ja vastupidavusrahastu – NextGenerationEU keskne element, mille vahendid ulatuvad 723,8 miljardi euroni – võimaldab liikmesriikidel märkimisväärselt suurendada kliimaalaseid investeeringuid. Rahastust toetuste (338 miljardit eurot) ja laenude (385,8 miljardit eurot) saamiseks peavad liikmesriigid koostama taaste- ja vastupidavuskava, kus määratakse kindlaks investeeringud ja poliitikareformid, mis loovad roheüleminekul ELi jaoks lisaväärtust. Igas riiklikus kavas peab vähemalt 37 % kavandatud kulutustest olema ette nähtud kliimameetmete jaoks ja kõigi meetmete puhul tuleb järgida põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“.

Kõigis septembri keskpaigaks vastu võetud 26 kavas on 37 % sihttase ületatud. Kliimaeesmärkide jaoks on eraldatud kokku 40 % rahalistest vahenditest, ehkki mõni liikmesriik on kasutanud oma kliimapolitiika rahastamiseks üle poole oma eraldisest. Ligikaudu 44 % kliima jaoks eraldatud vahenditest kasutatakse eeldatavasti ära taastuenergia ja energiatõhususe valdkonnas ning 34 % kestliku liikuvuse valdkonnas⁷⁵. Pärast seda, kui võetakse vastu 2022. aasta mais esitatud **REPowerEU** ettepanekud, millega püütakse leevendada Venemaa Ukrainasse sissetungi mõju energiasektorile, on liikmesriikidel võimalus oma kava ajakohastada ning suurendada energiatõhususe ja taastuenergia toetamist.

Vähemalt 30 % programmi „**InvestEU**“ 372 miljardist eurost lisainvesteeringutest ajavahemikus 2021–2027 suunatakse kliimaeesmärkide saavutamisse. Kestliku taristu poliitikaharus tuleb 60 % rahalistest vahenditest kulutada kliimale ja keskkonnale⁷⁶. Euroopa Investeerimispank, Euroopa Investeerimisfond ja teised rakenduspartneritest pangad kasutavad InvestEU tagatise erasektori investeeringute jaoks kooskõlas komisjoni koostatud kliimamuutuste ja keskkonnaga seotud kulutuste jälgimise ning kestlikkuskontrolli suunistega.

Teadus- ja innovatsioonitegevusega edendatakse roheüleminekut seeläbi, et selle raames katsetatakse ja tutvustatakse lahendusi ning arendatakse läbimurdelist innovatsiooni ja teadmisi poliitikameetmete rakendamiseks, tuginedes viimastele teaduslikele tõenditele. **Programmi „Euroopa horisont“** 95,5 miljardi euro suurusest eelarvest vähemalt 35 % eraldatakse teadusuuringutele ja innovatsioonile, et toetada õiglast üleminekut, suurendades kodanike võimalusi osaleda aktiivselt roheüleminekus. Uute partnerluste raames arendatakse kliimaneutraalsuse saavutamiseks vajalikke tehnoloogialahendusi ja laiendatakse nende kasutamist. Selle programmi raames oli investeeritud 2021. aasta lõpuks kliimameetmetesse peaaegu 4,2 miljardit eurot⁷⁷.

⁷⁴ 2023. aasta eelarveprojekti esitatud hinnangu kohaselt aitab kliimaeesmärkide saavutamisele kaasa 557 miljardit eurot ehk 31,5 % ELi eelarves NextGenerationEU jaoks ette nähtud vahenditest. See summa kajastab taaste- ja vastupidavusrahastust praegu taotletud laene ega hõlma innovatsioonifondi ja moderniseerimisfondi.

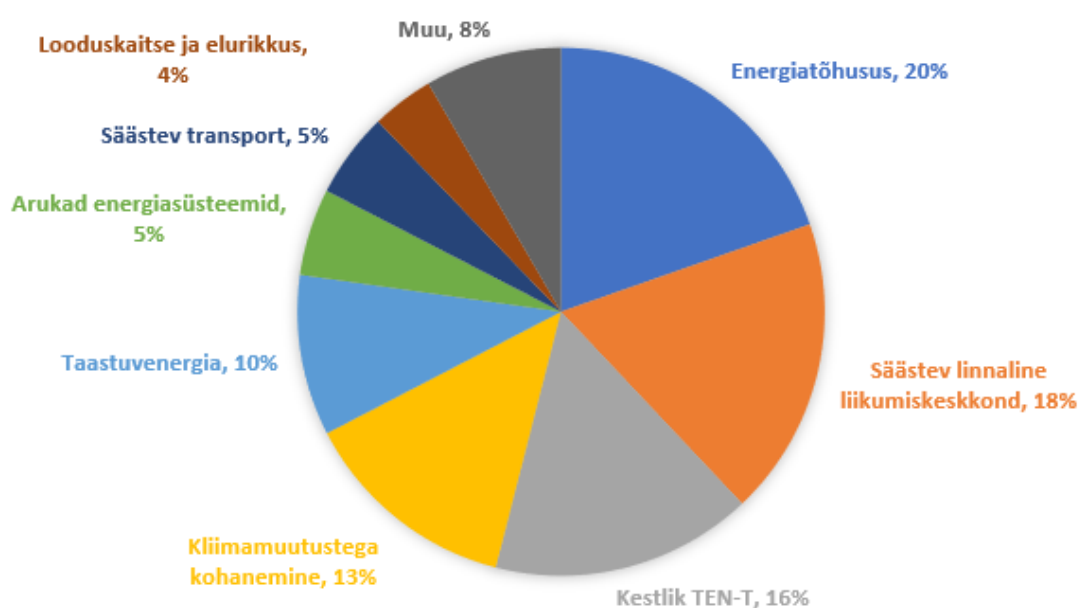
⁷⁵ Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel, [rohepöörde samm](#).

⁷⁶ https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme_en.

⁷⁷ Esialgne näitaja.

Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond⁷⁸ toetavad liikmesriike majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse suurendamisel, edendades samal ajal üleminekut kliimaneutraalsusele ja muude ELi prioriteetide elluviimist. Iga liikmesriik on koostanud partnerluslepingu, kus on kindlaks määratud investeerimisstrateegia vastava riigi ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamiseks aastatel 2021–2027. Neist kahest fondist antakse aastatel 2021–2027 kliimameetmetesse investeerimiseks vähemalt 78 miljardit eurot (30 % ERFi ja 37 % Ühtekuuluvusfondi kogueelarvest). Kavandatud ja vastu võetud programmide esialgsed andmed osutavad sellele, et kliima jaoks eraldatavad vahendid ületavad seda sihttasut.

Joonis 12. Ühtekuuluvuspoliitika fondidest kliimameetmetele tehtava rahaeraldise jagunemine teemavaldkondade kaupa (esialgsed andmed)

Õiglase Ülemineku Fondi kaudu annab EL 19,2 miljardit eurot, et teha aastatel 2021–2027 investeeringuid neis Euroopa piirkondades, mille majandusstruktuuri ja sotsiaalset olukorda mõjutab üleminek kliimaneutraalsusele kõige enam. Seoses selle fondi loomisega koostavad liikmesriigid praegu õiglase ülemineku territoriaalseid kavu, mille komisjon võtab vastu ühtekuuluvuspoliitika programmide osana. Kreeka, Küprose, Austria, Nordrhein-Westfaleni liidumaa ja Rootsi kava on juba heaks kiidetud.

Euroopa sotsiaalfond+ (ESF+) kaudu toetatakse tööhõivet ja investeerimist inimkapitali. Septembri keskpaigaks oli vastu võetud umbes kolmandik ESF+ programmide programmide perioodiks 2021–2027. Läbirääkimised jätkuvad ja aasta lõpuks võetakse eeldatavasti vastu kõik ESF+ programmid. Selleks, et toetada keskkonnahoidlike töökohtade loomist ning oskuste ja kvalifikatsioonide kohandamist seoses ülemineku kliimaneutraalsele majandusele, kavatsevad liikmesriigid välja töötada uut liiki koolitused, õppekavad ja õpipoisiõppe ning arendada selliseid ärimudeleid nagu sotsiaalne ettevõtlus.

⁷⁸ [Ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 – regionaalpoliitika – Euroopa Komisjon \(europa.eu\).](#)

Tehnilised toe instrumendi kaudu jätkati liikmesriikidele kohandatud tehnilise toe pakkumist Euroopa roheline kokkuleppe prioriteetidega seotud reformide kavandamisel ja elluviimisel. 17 liikmesriigile⁷⁹ pakuti tuge spetsiaalse täiendava REPowerEU projektikonkursi kaudu, et teha kindlaks sobivad reformid ja investeeringud, mis võimaldavad järk-järgult vähendada sõltuvust Venemaa fossiilkütustest.

Programm LIFE on ELi keskkonna- ja kliimameetmete rahastamisvahend. 2021. aastal anti üle 290 miljoni euro 132 projekti jaoks sellistes valdkondades nagu kliimaneutraalne põllumajandus, turbaalade taastamine, soojustagastus raua- ja terasetootmises ning metsa ja taristu kohandamine kliimaga. 2022. aastal eraldatakse kliima- ja keskkonnaprojektide, sealhulgas puhtale energiale ülemineku jaoks, ligikaudu 755 miljonit eurot. Juunis ühines programmiga LIFE ka Ukraina, kes saab nüüd kasutada programmi toetust selleks, et pärast Venemaa sissetungist põhjustatud hävingut oma keskkonda taastada.

⁷⁹ Belgia, Tšehhi, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Soome, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Ungari, Poola, Portugal, Sloveenia ja Slovakkia.

7 RAHVUSVAHELISED KLIIMAMEETMED

Kuna lõpetasime Pariisi kokkuleppe esimese viieaastase tsükli, toimus viimasel aastal elav ja viljakas suhtlemine rahvusvahelisel tasandil, eelkõige ELi, Hiina ja Kanada ühiselt korraldatud kliimameetmete teemalisel ministrite kohtumistel, Petersbergi kliimadialoogi raames, G20 tippkohtumisel Roomas ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul (COP26) Glasgow's.

ELi eeskuju järgides on peaaegu kõik tähtsaimad majandusriigid võtnud kohustuse saavutada sajandi keskpaigaks kliimanetraalsus. Paljud on suurendanud oluliselt oma 2030. aasta heite vähendamise eesmärki (riiklikult kindlaks määratud panus), mis tõestab, et Pariisi kokkulepe toimib ning et EL innustab teisi kiiremini tegutsema. Sellegipoolest ei liigu maailm riikide praeguse poliitika ja meetmete juures Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärgi saavutamise kursil. Kui riigid täidavad kõik oma uued lubadused, võib maailmas õnnestuda ära hoida mõni ränk kliimamuutustega kaasnev mõju, kuid soojenemine ületaks sajandi lõpuks ikkagi 1,5 °C.

EL ja selle liikmesriigid suurendavad ka edaspidi teadlikkust roheüleminekuga kaasnevatest võimalustest ja meetmetega viivitamise tagajärgedest. EL julgustab rahvusvahelisi partnereid reageerima meie ühisele kliimamuutuste ohule jõulisemalt ja järjekindlamalt ning on neile selle juures abiks.

EL ja selle liikmesriigid on maailma suurim kliimameetmete avaliku sektori vahenditest rahastaja. 2020. aastal eraldati 23,4 miljardit eurot, et vähendada heidet ja suurendada kliimamuutuste vastupanu võimet arengumaades, sealhulgas 5,2 miljardit ELi tasandil (ELi eelarve, Euroopa Arengufond ja Euroopa Investeeringuspank). Avaliku sektori poolne rahastamine ja regulatiivsed reformid aitavad kaasata kapitali ja suurendada erainvesteeringuid, mida on vaja selleks, et anda üleminekuga seotud ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide kaudu oluline panus üleilmsel tasandil kliima hindamise ja kliimameetmetesse olukorras, kus EL on üks peamisi valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli aruannete koostamisel kasutatava tõendusbaasi rahastajaid⁸⁰.

Viimasel aastal ELi juhtimisel ellu viidud uute algatuste hulka kuuluvad Lõuna-Aafrika ja rahastajate rühma vaheline õiglase energiapöörde partnerlus eelarvega 8,5 miljardit USA dollarit, president von der Leyeni ja president Bideni algatusel võetud üleilmne metaaniheite vähendamise lubadus, millega on seni liitunud üle 100 riigi, ELi ja Jaapani roheline liit ning G20 juhtide otsus lõpetada kivisöe baasil elektrienergia tootmise rahvusvaheline rahastamine avaliku sektori vahenditest, kui tootmisel ei kasutata CO₂ heidet vähendavat tehnoloogiat.

⁸⁰ „Informing global climate action: Contribution of the Framework Programmes (FP7 and H2020) to the knowledge base of recent IPCC reports based on openly available data“.